

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

39. An regulares possint ab Episcopo compelli, ut processionibus publicis assistant? Et si Prælati nollent ad processionis convenire, quæritur, an Episcopus possit illos censuris, & pœnis ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

publicata 17. Kalend. Iunij anno 1567. comprehendatur; & dummodo Regulares non sint ex illis Conuentibus, Collegia nuncupatis, quæ in eadem Bulla excipiuntur. Ita sacra Congreg. Notat tamen Peirinus *vbi sup.* ex Quaranta, & ex S. etiam Congreg. quod per publicas processiones intelliguntur etiam hæc, quæ pro bono publico de nouo indictæ sunt.

RESOL. XXXIX.

An Regulares possint ab Episcopo compelli, vt Processionibus publicis assistant;

Et si Prælati nolent ad Processiones conuenire, queritur, an Episcopus possit illos censuris, & penis compellere? Ex p. 1. tr. 2. Misc. 2. Ref. 8.

Sup. hoc in
Ref. præteri-
ta, & in aliis
eius not.
Et pro de
terminare
cōgruentia
infra in Ref.
44 §. Deci-
mus.

§. 1. **N**egatiuam sententiam tenet Bruno de pri-
uileg. Regular. tractat. 8. capite 4. pro-
posit. 7. vbi sic ait; Ex Tridentino apparet quod
Regulares possint compelli ad Processiones, qui
autem possint compelli non dicit expressè Tri-
dentinum, nam postquam pronunciauit esse muneris
Ordinarij terminare controuersias circa præ-
cedentiam in processionibus, & aliis huiusmodi
comitiis: Annota omni appellatione, & non ob-
stantibus quibuscunque (de quo munere agemus
infra,) subdit postea, exempti autem omnes,
tam Clerici Sæculares, quam Regulares quicun-
que, etiam Monachi ab publicas processiones vocati,
accedere compellantur: In quibus vides quod
ius compellendi datum agnoscitur, nullo nihilominus
expresso cui illud ius concessum sit. Quod
autem Episcopo non sit è Tridentino concessum,
rationabiliter potest præsumi. Primò, quia per di-
ctas clausulas circa præcedentiam, Tridentinum
terminauit quod iuris Episcopalis erat; alioquin
illas non apposuisset, sed expectasset in fine de-
creti illas apponere, vt solet, quod non fecit. Secundo,
Quoniam si illi hæc potestas concessa
fuisset, Episcopi in Tridentino congregati; cum
de illorum iure ageretur id clarè in dicto decreto
expressissent, quod autem id non fecerint, contra
illos interpretatio est facienda; iuxta iuris
Regulam in 6. Contra eum qui legem dicere potuit
apertius, interpretatio est facienda: ac propterea
concludendum ius illud compellendi ad Episcopum
non spectare, vt de simili modo loquendi in materia
de approbatione Confessarij ex Bellarmino, & alijs
diximus in tractat. de Confess. Ergo in vi Triden-
tini non potest Episcopus compellere Regulares, vt
ad dictas processiones accedant. Et confirmatur;
quia vt probauimus in tract. de exempti. & alibi, Re-
gulares sic sunt exempti à iurisdictione Episcopi
directiua, & coactiua, vt nisi specialiter, & expres-
sè potestas in illos à Pontifice ei detur, non censeatur
ei concessa: non est autem ei sic concessa in
hoc decreto; cum neque de Episcopo mentionem
faciat, neque de huiusmodi exemptionis clausula
reuocatoria, quorum expressio ad hunc effectum est
necessaria.

2. Dices, ad quem ergo illa potestas compellendi
spectabit? Possit quis dicere ad Prælatum Regu-
larem, cum ad eum omnis compulsio in Regula-
rem subditum pertineat: Verum, si hic nolit ire, nec
mittere suos subditos, quis illum, & illos compellet?
Respondet fortasse quispiam, tunc temporis
posse Episcopum vt vi compulsiua, non in vi Tri-
dentini, sed in vi iuris communis antiqui sibi ex
consuetudine acquisiti; reintegratur enim in hoc

casu potestas iurisdictionis, qua ante exemptionem
Regularium in eos potiebatur, vt alibi in simili ma-
teria diximus, quod fortan vult innuere Concilium,
cum non dicat, vt compellantur Authoritate Apo-
stolica, aut ab Episcopo, aut alijs tanquam à Sede
Apostolica delegatis, vt solet facere, cum vult vt
Episcopus, aut quicuis Ordinarius Pontificia proce-
dat authoritate. Illam tamen responsionem non esse
vniuersaliter veram existimo, cum possit ab alio Præ-
lato sibi Superiore in casibus ordinarijs compelli;
sed tantum in casu magnæ necessitatis publicæ, in
qua processio huiusmodi Regularium abesse non
posset à Generali processione Cleri, & Populi, sine
gravi scandalo.

3. Sed quia communi sensu Doctorum illa com-
pulsio Episcopo concessa existimatur, idè stando
in illa sententia, queritur, an Episcopus Regulares,
eorundemque Prælatum nolentes ad processiones
conuenire, censuris, aut penis possit compellere?
Respondetur non posse; Et primò quod non possit
compellere censuris fuscè in tract. de exempti. proba-
tum est; Et hanc sententiam tenent Henriquez in
Summa lib. 7. cap. 25. §. 57. Rodet. in summa tom. 1.
cap. 74. num. 4. Sanchez de matrim. lib. 7. disp. 4. §. 3.
numero 23. Villal. in summa tom. 2. tract. 35. disp. 1. §.
num. 17. Portell. in addit. ad arb. Regul. verb. Epi-
scopus num. 5. & verb. Processiones num. 1. Hieron. Ro-
det. in Compend. 99. Regular. resol. 118. r. 1. Score. in
Bulla Select. theorem. 393. verb. si autem. Laurent. de
Peyrin. part. 1. Ritual. notab. 3. & tom. 1. in consuet.
Minim. consuet. 2. Sixti Quar. num. 60. Tambur-
nus de iure Abbat. tom. 1. disputat. 19. questio 7.
num. 7. Diana resoluit. moral. tom. 3. tract. 2. * resp.
lut 76. & alij.

4. Secundo verò, quod non possit etiam penis
compellere, eadem potestus est ratio, fuitque ex gra-
uissimis Doctoribus, & ex iure probatum in proxime
dicto tractatu.

5. Inftabis, si non possit censuris, aut penis com-
pelli Regulares, vt ad processiones accedant, frustra
est data illi potestas ad compellendum, cum nullum
aliud sit medium ad hunc effectum. Respondetur,
esse multa alia media, vtpotè inobedientes illos in-
stanter monendo, & acriter arguendo, ac etiam si
opus fuerit sententiam aduersus illos profertendo, &
denique adhibendo potestatis secularis brachium,
vt cogat, cum ad ipsum spectet facere, vt ius Ecclē-
siasticum vnicuique debitum sentetur, quod sufficit
vt hæc potestas possit compulsiua dici, non enim om-
nis potestas compulsiua vitur censuris & penis, vt
in potestate Iudicum secularium eiusdem nature ma-
nifestissimum est. Hucusque Brunus.

6. Sed non parum faceret Pater Brunus, si Regu-
lares eximeret à potestate Episcoporum, ne possent
illos compellere ad processiones cum censuris, idè
non recedo à sententia quam * docui in loco citato à
Bruno, & assero in tali casu posse Episcopos, Regu-
lares compellere, si non censuris, saltem alijs penis
multa indicta, pignoribus captis, vel alio modo. Vt
de me citato amicissimus Magister Lezana in summa
99. Regul. tomo 4. vers. Processio quoad Regularum. 2.
sic ait: Esto autem Regulares compelli non possint
ad prædictas processiones per censuras, compelli
saltem possunt alijs penis, iuxta cap. 1. de priuileg.
in 6. nimirum deponendo Superiores, & contradic-
tores incarcerando, à Monasterio amouendo, pri-
uando prædicatione verbi Dei, seu etiam penis pec-
uniarijs. Ita ille, & ita etiam docet Ciarrinus in
Contr. Foren. tom. 1. cap. 50. numero 19. Peyrinus in
priuileg. minim. tom. 1. Constitut. 2. Sixti IV. nume-
ro 60. Gratian. decis. 332. num. 15. Et miror te Patrem
Brunum

Etiam, ut fugiat compulsionem Episcoporum, admittere eo modo tamen quo admittit compulsionem Laicorum. Vnde contra illum apponunt hic per extensum vera Ioannis Petri Crescentii in *Armen. Religios. lib. 3. num. 33.* vbi sic ait: [Con esprime, dunque il Concilio, che no ostanti i privilegij, è l'essentioni possia l'Ordinario sforsate alle ludeite processioni in Clero, i Regulari: s'entende di quei remedi, è castighi, che nonno vltari senza pregiudicio de privilegij qualificati, massime del detto cap. 1. de privileg. in 6. dall'istesso Concilio acceptato, à cui devevi attendere, ex Bartol. in *extravag. ad reprimendum V. videbitur numero 8. Casar Grass. decis. 7. numero 7. & decis. 8. numero 2. de sent. & re iudic. Co. si vediamo, che in Roma, non con censure, ma con pene pecuniarie castigansi i contumaci, & allo stile di Roma deuonsi laltre Chiese conformare DD. in cap. damnatus in fin. de Summ. Trin. Colleg. Paduan post consil. Cardin. consilio 20. numero 48. Ma le non giouano le pene pecuniarie, può il Vescouo venire fino alla carceratione, ò depositione de Superiori, & alla suspensione dalla predica, ò dalle confessioni. DD. in d. cap. primo de privileg. in 6. Tambur. in loc. cit. Sanchez lib. 7. de matrim. disputat. 33. Lezana part. 3. V. exemptio Regularium, numero 9. & part. 4. V. processio numero secundo. In questo senso deuonsi interpretare quelle dichiarazioni della Congregatione, che si leggono à fauore de Vescouij preslo Zerol. part. prima prax. Episcop. V. excommunication. §. quarto, & V. processio. §. primo ad secundum. Ioan. Franc. Leon in *Thesaur. forens. Eccles. parte prima, capite. 8. numero 18.* Barbosa in *collect. ad dict. cap. 13. Consil. numero 19.* delle quali alcune dicendo alternatiuamente, *compellantur per censuras aut penas*, mostrano, che le Censure per quelli, che nonno censurati; le pene per li privilegiati, si hanno da viare. Argument. ex gloss. fin. in leg. si negotium, 16. Codice de negor. gest. & alibi penes Cyriac. controu. 174. numero 1. & 2. ma perche in contrario a fauore dei Regulari trouansi altrettante dichiarazioni della Congregatione medesima, apud Bartol. in *remiss. ad dict. cap. 13. V. Compellantur*, Quarantana V. *Præcedentia in fin.* Hieron. Henric. *resolut. 118. numero 1.* Potell. in *addit. ad dubia Regular. V. processio, numero primo.* Dianam citata *resoluitio 76. in calce*, le quali dicono apertamente, che i Vescouij non nonno in ciò seruirsi del medio delle Censure: come pur del 1616. li 20. di Maggio d'alla medesima Congregatione risposto fu al Vescouo di Vercelli, Barlosa lib. 1. de *Eccles. iure cap. 43. vers. qua de re.* Debiamo credere, che non di censure, ma di pene s'intenda quella dichiarazione del l'istessa, sotto li 27. Luglio 1628. *penis sibi bene visis.* Huicvsque Crescentius. Itaque Regulares contenti sint, vt per censuras ab Episcopis non possint compelli ad Processiones, secus autem per alias penas, vt supra dictum est: quicquid asserat Bruno. Vnde non adhaerere docto, & amissimo nostro Patri Agullino de Bellis in quadam allegatione lingua Hispanica conscripta, part. 1. *Assump. 5.* qui sententiam Brunij tenet, sed aduersus illum recte insurgit Cespedes de *exemption. regular. cap. 18. dub. 74. numero 13.* cum alijs.*

in populo renunciant; Ex p. 11. tract. 2. & Misc. 2. Resol. 21.

§. 1. Negatiue respondet Brunus de *Prinl. Reg. part. 1. tract. 2. §. 3. propos. 7.* Probat, nã Regularis ab Episcoporum iurisdictione, legibus, & præceptis exemptus est, vtiq; ab hoc præcepto liber erit, qua libertate expressè donatus est à Sede Apostolica, cum ab obligatione recipiendi commissiones, etiam à Sede Apostolica antedicta emanatas, liberetur, ex concessione Honorij III. facta Dominicanis verbis sequentibus; *Quieti vestra providere volentes auctoritate vobis Pæsentium indulgemus, vt commissiones à Sede Apostolica, vel legatis eius, seu quibuslibet alijs vobis factas; non teneamini contra vestram recipere voluntatem.*

Sop. hoc in Ref. 44. cursum in §. Deciusus lexus sed lege eius doctrinam à §. Hoc supposito & §. eius autor.

2. Deinde nostræ propositionis veritas constat ex Mari Magno singulorum Ordinum, & maxime ex illo Minorum, & Prædicatorum post Tridentinum confirmatorum. Accipe verba in illo Prædicatorum inserta; Quod per literas Apostolicæ Sedis, aut Legatorum, seu Delegatorum ipsius, ad denunciationes sententiarum; Interdicti, & excommunicationum procedere compelli aliquatenus non possitis, &c. Per literas præfate Sedis, in quibus facta non fuerit de huiusmodi Indulgentia mentio specialis; Et post aliqua verba sic profertur: Nullus insuper Archiepiscopus, vel Episcopus, nullusque alius Prælati Ecclesiasticus, vel eorum Vicarij, vel Officiales ad portandum, seu deferendum Literas, vel exequendum, vel denunciandum sententias contra Principes sæculares; Communitates; Populos, seu quoscumque benefactores vestros, quoniam vestrum compellere valeant, sine prædictæ Sedis mandato; vel licentia speciali, expressam faciente de hac indulgentia mentionem. Atque modo eodem concessit Paulus III. Societati Iesu vt refertur in *Compend. prinl. eiusdem Societatis, verb. Exemptio.*

3. Nec obicit Tridentinum *sess. 25. de Reg. e. 12.* decernere, quod Regulares prædictas denunciationes præstare debeant; dum sic pronunciat. *Censuræ & Interdicta, nedum à Sede Apostolica emanata, sed etiam ab Ordinarijs promulgata; mandante Episcopo, à Regularibus in eorum Ecclesijs publicentur, atque seruentur.* Nam responderetur, illud decretum non habere clausulam derogatoriam privilegiorum; ac propterea non ligare Regularem, vt ipse privilegio huic decreto contrariò gaudentem. Accedit quod hoc privilegium post Tridentinum à pluribus Pontificibus, qui confirmarunt motu proprio, & ex certa scientia privilegia Regularium, confirmatum est, vt alibi diximus. Et quamvis Pius V. in Bulla, *Etsi Mendicantium;* inchoata, videatur supponere quod Regulares debeant illa publicare, & seruare: attamen circa hæc nihil declarat: Sed tantum suspendit illa in Regularem certis casibus; sicut ergo illi pontifices, & Doctores in vi suorum privilegiorum eos excusant ab obseruatione censurarum, & interdictorum, ita similiter ab eorundem publicatione in vidictorum privilegiorum etiam excusare tenentur. Vbi autem Tridentinum non est receptum, nullam prorsus vim habet obiectio aduersus dictum privilegium. Quod autem conclusum est de censurarum & interdictorum denunciatione, id etiam similiter intelligendum de ieiuniorum, & Festorum publicatione, ad quam faciendam Regularis nullatenus obligatur; nec obligari potest ab Ordinarijs Huicvsque Bruno.

RESOL. XL.

An Episcopi possint præcipere Regularibus vt interdiciantur ab Apostolica Sede, vel propria auctoritate laica. Tom. VII.